
Recenzovaný článek

Aktualizace současné nukleární strategie Spojených států amerických: Od NPR 2018 k NPR 2022

Update on the United States Nuclear Strategy: from NPR 2018 to NPR 2022

Adam Potočňák

Abstrakt:

Prezentovaný článek přímo navazuje na autorovu komparativní analýzu americké a ruské nukleární doktríny a výzbroje z podzimu 2021 a prostřednictvím obsahové analýzy tří specifických oblastí aktualizované verze strategického dokumentu Nuclear Posture Review představuje současnou podobu nukleární strategie Spojených států amerických. Za pomoci interpretační analýzy a bohatého aparátu sekundárních zdrojů zároveň autor reflektuje vlastní předpoklady a očekávání o dalším vývoji americké nukleární strategie prezidenta Joe Bidena, které formuloval ve článku z roku 2021. Rozebírá vliv ideologicko-politických ambicí prezidentské administrativy spolu se zlomovými geopolitickými událostmi roku 2022 a přichází k závěru, že především díky působení druhého faktoru nedoznala aktuální podoba americké nukleární strategie žádné revoluční změny a pokračuje v zachovávání dlouholeté kontinuity a konsenzu o svých bazálních principech.

Abstract:

The article follows the author's comparative analysis of American and Russian nuclear doctrines and armaments from the fall of 2021. It presents the current nuclear strategy of the United States of America based on a content analysis of three specific areas of the updated version of the Nuclear Posture Review. Applying interpretive analysis and a rich secondary sources apparatus, the author also reflects on his 2021-formulated assumptions and expectations about the further development of American nuclear strategy under President Joe Biden. The author analyzes the influence of the presidential administration's ideological and political ambitions together with the decisive geopolitical events of 2022 and concludes that mainly due to the second factor, the current shape of American nuclear strategy has not undergone any revolutionary changes and continues to maintain a long-standing continuity and consensus about its basic principles.

Klíčová slova: Nukleární zbraně; přehled nukleární strategie; USA; strategie.

Key words: Nuclear Weapons; Nuclear Posture Review; USA; Strategy.

ÚVOD A CÍLE

Autor tohoto článku v závěru roku 2021 publikoval na stránkách *Vojenských rozhledů* ve slovenštině psanou komparativně-analytickou studii o nukleárních doktrínách Spojených států amerických (*United States of America*, USA) a Ruské federace (Ruska). Její součástí byla také sumarizace předpokládaných změn a úprav, které by mohla americká nukleární strategie doznat pod taktovkou v té době necelý rok vládoucí administrativy prezidenta Joe Bidena.¹ Rok 2022 se pak ukázal být mimořádně bohatým na nové, vzájemně se překrývající globální a regionální bezpečnostní výzvy, hrozby, krize a konflikty, z nichž celá řada souvisela s nukleární bezpečností. Namátkou lze zmínit např. opakované hrozby nukleárními zbraněmi vůči Ukrajině a Západu ze strany ruských politiků a propagandistů, prudký rozvoj nukleárního arzenálu a hrozbu agrese proti Taiwanu ze strany Čínské lidové republiky (ČLR, Čína), rekordní počet testů balistických raket Korejské lidově demokratické republiky (KDR, Severní Korea), nebo krach jednání o obnově Společného komplexního akčního plánu (*Joint Comprehensive Plan of Action*, JCPOA), neboli dohody o omezení íránského nukleárního programu. Kromě jiného tyto události ovlivnily také utváření strategie Spojených států v oblasti nukleární bezpečnosti, jejíž aktualizovanou podobu Bidenova administrativa se zhruba půlročním zpožděním zhmotnila v říjnu 2022 v nejnovějším vydání Přehledu nukleární strategie (*Nuclear Posture Review*, NPR).² Zveřejnění dokumentu dává možnost navázat na předešlý výzkum a konfrontovat vlastní předpoklady z roku 2021 s reálným vývojem let 2022 a (částečně) 2023. Tato reflexe nabývá podoby snahy o zodpovězení dvou výzkumných otázek:

- Jaké vnitropolitické a mezinárodní události měly vliv na výslední podobu Bidenovy nukleární strategie zhmotněné v *Nuclear Posture Review* 2022?

1 POTOČNÁK, Adam. Súčasná nukleárna stratégia a výzbroj Spojených štátov amerických a Ruskej federácie. In *Vojenské rozhledy*, r. 30, č. 4, s. 23-44, 2021. Dostupné z: <https://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/bezpecnostni-prostredi/sucasne-nuklearne-strategie>.

2 U.S. DEPARTMENT OF DEFENCE. 2022 National Defense Strategy of the United States of America. Including the 2022 Nuclear Posture Review and the 2022 Missile Defense Review. *U. S. Department of Defense* (online), říjen 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://s3.documentcloud.org/documents/23206898/2022-national-defense-strategy-npr-mdr.pdf>. Anglický termín „posture“ se běžně překládá jako „postoj“, „póza“, nebo také „držení těla“, zatímco termín „review“ může mít v českém jazyce asi deset různých interpretací, včetně „přehledu“, „souhrnu“, nebo „shrnutí“. Překlad názvu dokumentu do češtiny tak není úplně jednoznačný, s rozumnou dávkou lingvistické pružnosti však lze v kontextu tohoto článku vyměnit ono problematizující „posture“ za zhruba ekvivalentní termín „strategie“. Ve volném překladu lze tedy *Nuclear Posture Review* považovat za Přehled nukleární strategie (Spojených států amerických). Dokument měl být původně zveřejněn už na jaře 2022 jako součást balíka aktualizovaných strategických dokumentů spolu s Přehledem protiraketové obrany (*Missile Defense Review*, MDR) a Strategií národní obrany (*National Defense Strategy*, NDS). Válka na Ukrajině však od února 2022 vynutila několik změn, adaptací a opakovaných revizí, všechny dokumenty tak byly zveřejněny až v říjnu 2022. COPP, Tara. US Military ‘Furiously’ Rewriting Nuclear Deterrence to Address Russia and China, *STRATCOM* Chief Says. In: *Defense One* (online), 11. 8. 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://www.defenseone.com/threats/2022/08/us-military-furiously-rewriting-nuclear-deterrence-address-russia-and-china-stratcom-chief-says/375725/>.

- Které ze změn, jenž autor předjímal v roce 2021, byly implementovány do aktualizované verze Nuclear Posture Review 2022?

Zodpovězením těchto otázek bude odborný i laický čtenář srozumitelně seznámen se stávající podobou nukleární strategie USA, a to zejména prizmatem změn, které od podzimu 2021 strategie doznala. Svou obsahovou i formální návazností zároveň článek představuje druhý díl „autorské série“ na téma nukleárních zbraní a nukleárních strategií hlavních světových mocností. Jelikož jde o téma pořád ještě relativně málo reflektované česko-slovenskou odborní debatou, článek zase o něco rozšiřuje prostor pro další bádání, publikování a kritickou reflexi této oblasti.

1 METODOLOGIE

V zájmu jednodušší návaznosti a koherence s předešlým článkem bude termín „*nukleární strategie*“ (v článku volně zaměnitelný za termín „*nukleární doktrína*“) pojímán stejně jako ve zmíněném textu z podzimu 2021 a sice jako „*obsahově široký, souhrnný pojem pro označení konceptů, teoretických předpokladů, dlouhodobých plánů, principů a tradic pojednávajících o účelu, struktuře a případném použití nukleárních zbraní ze strany konkrétní mocnosti.*“³ Stejným způsobem jako v roce 2021 budou reflektovány také změny v americké nukleární strategii za ostatní rok. Půjde konkrétně o obsahově-interpretální analýzu současné verze Nuclear Posture Review prostřednictvím tří kritérií, které byly v roce 2021 využity pro komparaci americké a ruské nukleární strategie a výzbroje. Po mírné obsahové modifikaci vypadá konceptualizace těchto kritérií následovně:

- Deklaratorní principy a scénáře použití, tedy účely, pro které americký nukleární arzenál existuje, resp. podmínky, okolnosti a situace, za kterých si USA vyhrazují právo na jeho použití;
- Ambice, plány a cíle USA v oblasti nešíření (*non-proliferation*), vzájemné mezinárodní kontroly a omezování nukleárních zbraní, nosičů a technologií (*arms control*) ve vztahu k jiným státům-vlastníkům nukleárních zbraní, nebo státům usilujícím o jejich vlastnictví;
- Vertikální proliferace, neboli stávající nukleární schopnosti (*nuclear capabilities*), jako i kvalitativní modernizace a kvantitativní posilování/redukce jednotlivých součástí amerického nukleárního arzenálu;

Samotný Nuclear Posture Review představuje veřejně dostupný dokument nejvyšší politicko-strategické povahy. Na jeho tvorbě se kromě vedoucího týmu civilních a vojenských expertů ministerstva obrany Spojených států podílejí také pracovníci ministerstva zahraničí, prezidentské administrativy a Národního úřadu pro jadernou bezpečnost

³ POTOČNÁK, Adam. Súčasná nukleárna stratégia a výzbroj Spojených štátov amerických a Ruskej federácie. In *Vojenské rozhledy*, r. 30, č. 4, s. 23-44, 2021. Dostupné z: <https://www.vojenskerohledy.cz/kategorie-clanku/bezpecnostni-prostredi/sucasne-nuklearne-strategie>. Definice konceptu přebraná z INGRAM, Paul. Discussion Paper: Nuclear Doctrine. In: *Nuclear Threat Initiative* (online), leden 2019 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: https://media.nti.org/documents/Discussion_Paper-Nuclear_Doctrine.pdf.

(National Nuclear Security Administration, NNSA) spadajícího pod ministerstvo energetiky. Účelem dokumentu je otevřeně artikulovat přístup vládnoucí administrativy k nukleární strategii a souvisejícím tématům – od principů odstrašování (*deterrence*) potenciálních agresorů a případného použití nukleárních zbraní, přes cíle v oblasti jejich výstavby a modernizace, až po oblast nešíření, vzájemnou mezinárodní kontrolu a omezování nukleárních zbraní, nosičů a technologií. Od skončení studené války zakotvuje každá nová prezidentská administrativa svou nukleární strategii do aktualizovaného NPR – ať už na základě tradice nebo přímého požadavku Kongresu USA. První dvě verze dokumentu („Clintonova“ ze září 1994 a „Bushe mladšího“ z března 2002), sice byly ještě z větší části utajené,⁴ počínajíc „Obamovým“ NPR z dubna 2010 je naopak větší část dokumentu zveřejňována. Po aktualizaci Trumpovou administrativou z února 2018 se od úřadující Bidenovy vlády NPR dočkal prozatím svého ostatního vydání v říjnu 2022.

Zcela v souladu s teorií a praxí tvorby strategických dokumentů se první kapitola NPR 2022 věnuje konceptualizaci „komplexního a vyrovnaného přístupu“ (*comprehensive and balanced approach*)⁵ k obraně životních národních bezpečnostních zájmů USA. Návazující kapitola č. 2 pak stručně charakterizuje současné globální bezpečnostní prostředí a vyvozuje z něj relevantní implikace, americké nukleární strategii pak dávají konkrétnější podobu kapitoly č. 3 (role nukleárních zbraní v zajišťování národní bezpečnosti USA), č. 4 (rozbor aktuálního amerického přístupu k odstrašování) a č. 5 (odstrašování v euro-atlantickém a indo-pacifickém regionu). Kapitola č. 6 se věnuje otázkám nešíření, vzájemné mezinárodní kontroly a omezování nukleárních zbraní, nosičů a technologií, současným nukleárním kapacitám USA a jejich modernizaci je pak věnována kapitola č. 7. Závěrečná kapitola č. 8 pojednává o zajišťování dostatečné pružnosti a adaptability tzv. *nuclear enterprise*, neboli konglomerátu vojenských, průmyslových, vývojových a výzkumných kapacit zapojených nejrůznějšími způsoby do produkce, modernizace, vývoje, testování a případného použití amerických nukleárních zbraní.

Obsah samotného Nuclear Posture Review představuje spolu s dalšími veřejnými zdroji z prostředí státních orgánů USA klíčové primární zdroje následující analýzy. Doplníují je pak zdroje sekundární, zejména zpravodajské, analytické a interpretační materiály renomovaných mimovládních institucí a odborných periodik. Dynamika a aktuálnost tématu vynutily v nezbytných případech použít také terciární zdroje, konkrétně věrohodné a ověřené mediální zprávy zachycující nejčerstvější aktuality v době finalizace článku (duben 2023). Následující tři kapitoly seznamují s obsahem NPR 2022, každá se separátně věnuje jednomu ze tří analyzovaných aspektů. Za pomoci sekundárních a terciárních zdrojů je pak tato část textu propojena s reflexí předpokladů formulovaných v článku z podzimu 2021. Závěr textu nabízí odpovědi na obě výzkumné otázky, stručnou

⁴ Byť výňatky z NPR 2002 v lednu 2002 unikly na veřejnost a dodnes jsou veřejně dostupné, viz FEDERATION OF AMERICAN SCIENTISTS. Excerpt of Classified Nuclear Posture Review. In: *Federation of American Scientists* (online), 8. 1. 2002 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://uploads.fas.org/media/Excerpts-of-Classified-Nuclear-Posture-Review.pdf>.

⁵ Pokud nebude prostřednictvím poznámky pod čarou a odkazu na zdroj uvedeno jinak, všechny následující citace „psané kurzívou v uvozovkách“ a následované (*originálním anglickým termínem uvedeným rovněž kurzívou v závorce*), představují autorský překlad formulací uvedených přímo v analyzovaném NPR 2022.

sumarizaci předpokladů z podzimu 2021 a shrnující závěrečný komentář o povaze současné americké nukleární strategie.

2 DEKLARATORNÍ PRINCIPY A SCÉNÁŘE POUŽITÍ NUKLEÁRNÍCH ZBRANÍ

Navzdory geopolitickým otřesům roku 2022 navazuje NPR 2022 v otázce účelu existence amerických nukleárních zbraní na své předchůdce, když opakovaně zdůrazňuje defenzivní povahu americké nukleární strategie. V jejím centru dlouhodobě stojí koncept nukleárního (alternativně strategického) odstrašení (*nuclear/strategic deterrence*)⁶, podle kterého je primárním úkolem amerických nukleárních zbraní permanentně odstrašovat potenciální agresory od realizace strategického útoku vůči USA. Nukleární zbraně tedy nemají sloužit Spojeným státům k zajištění převahy, či dokonce garanci vítězství v ozbrojeném konfliktu, ale prostřednictvím hrozby odvetného anihilačního úderu zajistit, že samotné USA se nestanou obětí takového úderu ze strany jiných aktérů. Formulace o odstrašování „strategických útoků“ (*strategic attacks*) je sice mírně odlišný od odstrašování „nukleárních a ne-nukleárních útoků“ (*nuclear and non-nuclear attacks*) z NPR 2018⁷, z následujících statí NPR 2022 je však patrné, že pod „strategickými útoky“ se rozumí také útoky nenukleárními, ba dokonce i neletálními prostředky (např. kybernetické útoky). Kontinuitu s NPR 2018 představuje také výčet čtyř zemí, které USA považují za adresáty „pružného, uzpůsobeného a vůči konkrétní zemi specifického“ (*flexible, tailored and country-specific*) odstrašování. Nepřekvapí, že jde o dvojici „strategických protivníků“ (*strategic competitors*), kteří nejčastěji testují hodnověrnost a efektivitu amerického odstrašování – Čínu, Rusko, KLDK a Írán.

Čínskou lidovou republiku americké strategické dokumenty považují nejenom za „celkově rostoucí výzvu“ (*overall pacing challenge*), ale taktéž za „rostoucí faktor“ (*growing factor*) pro tvorbu a exekuci americké strategie národní bezpečnosti, včetně její nukleární

⁶ Strategické odstrašení prostřednictvím nukleárních zbraní představuje integrální součást konceptu integrovaného odstrašení (*integrated deterrence*), který na jaře 2021 představil ministr obrany Lloyd Austin a na který se explicitně odvolává také NPR 2022. Bidenova administrativa hodlá okolo konceptu integrovaného odstrašení vystavět celý systém zajišťování národní bezpečnosti USA, který by po konci úřadování mohla „odevzdat“ svým nástupcům. Více o doktrínální a strategické charakteristice integrovaného odstrašení viz JACKSON, Van. What is integrated deterrence? A gap between US and Australian strategic thought. In *Australian Journal of Defence and Strategic Studies*, r. 4, č. 2 s. 263-274, 2022. Dostupné z: <https://defence.gov.au/ADC/Publications/AJDSS/documents/volume4-number2/focus-integrated-deterrence.pdf>. Ironií osudu, svou konceptualizací a ambicemi se americký koncept integrovaného odstrašení začíná podobat ruskému konceptu široce pojatého strategického odstrašování (*стратегическое сдерживание*), jejichž rozdíly reflektoval autorův předcházející článek, viz POTOČNÁK, Adam. Súčasná nukleární strategie a výzbroj Spojených štátov amerických a Ruskej federácie. In *Vojenské rozhledy*, r. 30, č. 4, s. 23-44, 2021. Dostupné z: <https://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/bezpecnostni-prostredi/sucasne-nuklearne-strategie>.

⁷ U. S. DEPARTMENT OF DEFENCE. Nuclear Posture Review 2018. U. S. Department of Defense (online), únor 2018 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://media.defense.gov/2018/Feb/02/2001872886/-1/-1/1/2018-NUCLEAR-POSTURE-REVIEW-FINAL-REPORT.PDF>.

složky.⁸ Kromě řady jiných důvodů přispívá k takové definici Číny zejména bezprecedentní tempo a rozsah modernizace, diverzifikace a posilování nukleárního arzenálu ČLR.⁹ Dopadem procesu je transformace konceptu strategické stability (*strategic stability*)¹⁰ a definitivní přechod logiky odstrašování do post-studenoválečné éry, ve které budou muset USA odstrašovat ne jednoho, ale rovnou dva „potenciální nepřátele“ (*potential adversaries*).¹¹

Ve vztahu k Rusku vnímá NPR 2022 jako nejpálčivější problém proměnu role, kterou Moskva připisuje svým nukleárním zbraním. Ty už celé dekády představují „přetrvávající existenční hrozbu pro USA a jejich spojence“, nejnověji však poskytují také „ultimátní argument“ pro obhajobu ruské expanzivní a revizionistické politiky vůči Ukrajině a Západu. Na rozdíl od NPR 2018 současná verze Nuclear Posture Review sice zmiňuje údajnou

⁸ U.S. DEPARTMENT OF DEFENSE. 2022 National Defense Strategy of the United States of America. Including the 2022 Nuclear Posture Review and the 2022 Missile Defense Review. *U. S. Department of Defense* (online), říjen 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://s3.documentcloud.org/documents/23206898/2022-national-defense-strategy-npr-mdr.pdf>.

⁹ Jeho součástí se v nebyvalé míře a tempu stávají nové nukleární hlavice a jejich nosiče, prvky protiraketové obrany, systémy včasného varování a také veškerá příslušná infrastruktura, zejména stacionární odpalovací zařízení (tzv. nukleární síla). Za předpokladu udržení stávajícího tempa může Čína už na konci téhle dekády disponovat kompletní strategickou triádou se zhruba 1000 nukleárními hlavicemi, do roku 2035 by jejich počet pak mohl stoupnout až na 1500 - v současnosti se přitom odhaduje, že ČLR disponuje méně než 400 nukleárními hlavicemi. Detailně viz U.S. DEPARTMENT OF DEFENSE. Military and Security Developments Involving the People's Republic of China. *U. S. Department of Defense* (online), listopad 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://media.defense.gov/2022/Nov/29/2003122279/-1/-1/1/2022-MILITARY-AND-SECURITY-DEVELOPMENTS-INVOLVING-THE-PEOPLES-REPUBLIC-OF-CHINA.PDF>. Peking zřejmě dokazuje nesprávnost některých západních předpokladů o konceptu „minimálního dostačujícího odstrašení“ (*minimum deterrence*) jako základě čínské nukleární strategie. Vývoj posledních let dává za pravdu spíše předpokladům o tom, že Peking sleduje strategii zajištění „zaručené schopnosti odvety“ (*assured retaliation*). K podrobné diskusi o rozdílech těchto konceptů viz FRAVEL, M. Taylor a Evan S. MEDEIROS. China's Search for Assured Retaliation. In: *International Security*, r. 35, č. 2, s. 48-87, 2010. Dostupné z: <https://1url.cz/OrSXA>. Alternativně taktéž FRAVEL, M. Taylor a Fiona S. CUNNINGHAM. Assuring Assured Retaliation. In *International Security*, r. 40, č. 2, s. 7-50, 2015. Dostupné z: <https://1url.cz/RrSXy>.

¹⁰ Klasická definice považuje strategickou stabilitu za stav „ve kterém nukleární zbraně nabízejí výhodu odstranění bez toho, aby stimulovaly potřebu prvního útoku“ – podrobněji viz FIX, Lianna a Ulrich KÜHN. Strategic Stability in the 21st Century. In: *ETH Zürich, Centre for Security Studies, Russian Analytical Digest No. 260* (online), 20. 12. 2020 (cit. 31. 1. 2023).

¹¹ Až do nedávné minulosti bylo možné mluvit o strategické stabilitě výhradně ve vztahu mezi USA a Ruskem, nakořím nukleární arzenály všech ostatních nukleárních států byly oproti americkému a ruskému minimální. Rozvoj nukleárního arzenálu ČLR však proměňuje tento vztah z bilaterálního na trilaterální. Taková situace je v dosavadní historii strategické stability a odstrašování velkou neznámou, americká expertní komunita se proto rozchází v názorech, jak na ni reagovat. Odborně-veřejná debata je navíc ovlivňována kromě expertízy, politického přesvědčení, vlastních zkušeností a vztahů mezi jednotlivými institucemi také zájmy, strukturou a profilací jejich sponzorů a donorů. Detailně viz EGELAND, Kjølvi a Benoît PELOPIDAS. No such thing as a free donation? Research funding and conflicts of interest in nuclear weapons policy analysis *International Relations, SAGE Journals* (online), 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/00471178221140000>.

přítomnost konceptu nukleární deeskalace¹² v ruské doktríně pouze implicitně, s oba-
vou však vnímá zhruba 2000 ruských nestrategických (taktických) nukleárních hlavic¹³
a také velmi pestrou paletu jejich nosičů. V souvislosti s hrozbou použití ruských nukle-
árních zbraní vstupuje do hry rovněž aspekt smluvně stanovených bezpečnostních ga-
rancí a kolektivního odstrašování v rámci Severoatlantické aliance (*North Atlantic Treaty
Organization*, NATO). Podle NPR 2022 je totiž sekundárním účelem existence americké-
ho nukleárního arzenálu „*ujišťování spojenců a partnerů*“ (*assuring Allies and partners*)
o kredibilitě tzv. rozšířeného odstrašování (*extended deterrence*), které USA poskytují
svým spojencům (alternativně lze použít spíše familiární termín „nukleární deštník“ –
nuclear umbrella). V praxi proto americké nukleární zbraně neslouží jen pro odstrašení
strategických útoků proti samotným USA, ale rovněž odstrašují od podobného útoku vůči
jejím smluvním spojencům. Velká Británie a Francie jsou se svými nukleárními zbraněmi
sice také součástí aliančního odstrašení, počty jejich hlavic a nosičů jsou však oproti USA
zanedbatelné, Spojené státy proto představují naprosto klíčový a nenahraditelný kompo-
nent strategického odstrašování celé Aliance. Tato pozice je ještě podpořena programem
NATO Nuclear Sharing, jehož podstatou je omezené sdílení amerických nukleárních zbra-
ní s některými dalšími spojenci.¹⁴

Stejně rozšířené odstrašování na bilaterálním smluvním základě poskytují USA také
svým asijským spojencům, konkrétně Japonsku, Jižní Koreji a Austrálii. Nukleární zbra-
ně KLDK představují pro tyto státy permanentní hrozbu, přičemž jejich nasazení na

¹² V angličtině známý spíše jako termín *escalate to de-escalate*, do češtiny přeložitelný zhruba jako „*eskalaci
k deeskalaci*“, ruština používá přímý překlad (*ядерная деэскалация*). O (ne)existenci tohoto konceptu v
ruské nukleární strategii autor pojednává v předchozím článku, viz POTOČNÁK, Adam. Súčasná nukleárne
stratégie a výzbroj Spojených štátov amerických a Ruskej federácie. In *Vojenské rozhledy*, r. 30, č. 4, s. 23-44,
2021. Dostupné z: [https://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/bezpecnostni-prostredi/
sucasne-nuklearne-strategie](https://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/bezpecnostni-prostredi/sucasne-nuklearne-strategie).

¹³ Obecně neexistuje žádná jednotná specifikace pro rozlišování „*nestrategických/taktických*“ a „*strategických*“
nukleárních zbraní. Obecný konsenzus však praví, že nestrategické/taktické nukleární zbraně jsou určeny
pro cílené použití přímo na bojišti v rámci probíhající kinetické bojové činnosti, kdežto účelem strategických
nukleárních zbraní je prostřednictvím masových útoků na populační a průmyslový potenciál nepřítel
likvidovat jeho schopnost a ochotu ozbrojený konflikt vůbec vést. Dle názoru amerického exministra obrany
Jima Mattis by však použití jakékoliv nukleární zbraně odbouralo téměř 80 let existující nukleární tabu a
stalo se okamžitým strategickým „*game-changerem*“ s nedozírnými následky. Viz MEHTA, Aaron. Mattis:
No such thing as a ‘tactical’ nuclear weapon, but new cruise missile needed. In: *Defense News* (online),
6. 2. 2018 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: [https://www.defensenews.com/space/2018/02/06/
mattis-no-such-thing-as-a-tactical-nuclear-weapon-but-new-cruise-missile-needed/](https://www.defensenews.com/space/2018/02/06/mattis-no-such-thing-as-a-tactical-nuclear-weapon-but-new-cruise-missile-needed/).

¹⁴ Program NATO Nuclear Sharing je také cestou pro zachování fyzické přítomnosti amerických nestrategických
nukleárních zbraní v Evropě. Konkrétně jde o americké gravitační pumy B61-12 rozmístěné na území
Belgie, Holandska, Itálie, Německa a Turecka, které ale do doby vypuknutí ozbrojeného konfliktu zůstávají
pod plnou kontrolou amerického personálu. Detailněji viz NATO. NATO's Nuclear Sharing Arrangements.
In: *North Atlantic Treaty Organization* (online), únor 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: [https://www.
nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/2/pdf/220204-factsheet-nuclear-sharing-
arrange.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/2/pdf/220204-factsheet-nuclear-sharing-arrange.pdf). Za účelem náviku přepravy, zaměřování a případného použití sdílených nukleárních zbraní
se americké letectvo v Evropě účastní pravidelných cvičení se vzdušnými silami sdílejících států, ke kterým
jsou někdy přizvány také vzdušné síly dalších spojenců. Čeští piloti se takových cvičení účastnili v letech
2017 a 2021. Viz HOTTMAR, Aleš. České Gripeny na ostře sledovaném cvičení v italském Avianu. In:
Czech Air Force (online), 24. 10. 2021 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: [http://czechairforce.com/news/
ceske-gripeny-na-ostre-sledovanem-cviceni-v-italskem-avianu/](http://czechairforce.com/news/ceske-gripeny-na-ostre-sledovanem-cviceni-v-italskem-avianu/).

mezikontinentální balistické rakety (*Intercontinental Ballistic Missile*, ICBM) pak přestává zásadní hrozbu i pro samotné USA a jejich pacifická teritoria.¹⁵ Americké odstrašení vůči KLDK je ze všech nejexplicitnější, jelikož NPR 2022 uvádí, že „*jakýkoliv útok nukleárními zbraněmi proti USA nebo jejich spojencům vyústí v konec stávajícího severokorejského režimu*“ a také, že neexistuje žádný scénář „*při němž by Kimův režim přežil použití vlastních nukleárních zbraní*.“ Rovněž explicitně dokument upozorňuje, že americké nukleární zbraně mají odstrašovat Pchjongjang také od nenukleárního strategického útoku, o který by se mohl pokusit třeba svými chemickými zbraněmi.

Posledním specifickým adresátem amerického odstrašování je Írán. Ten na rozdíl od Číny, Ruska a KLDK sice nukleární zbraně (prozatím) nevlastní, dlouhodobě, a zejména po odstoupení USA od JCPOA v roce 2018, však obohacuje uran na úroveň potřebnou pro jejich výrobu. Podle NPR 2022 sice není Bidenova administrativa stoprocentně přesvědčena, že Teherán skutečně usiluje o výrobu vlastní nukleární zbraně, zabránit mu v tom však zůstává americkým strategickým zájmem. Teherán pokračoval v zrychleném obohacování uranu i po vydání NPR 2022, v závěru roku přišlo navíc k dalšímu selhání vídeňských rozhovorů o obnovení JCPOA.¹⁶ V přístupu Bidenovy administrativy k – prozatím pořád ještě nenukleárnímu – Íránu se tak v průběhu let 2023 a 2024 můžeme ještě dočkat zásadnějších doktrinálních změn.

Navzdory jednoznačným a opakovaným ubezpečením o defenzivní a odstrašující povaze americké nukleární strategie, NPR 2022 koncipuje i třetí a finální účel existence amerických nukleárních zbraní. Tím je schopnost „*naplnění prezidentem stanovených cílů i v případě, že odstrašení selže*“, ergo schopnost realizace nukleárního úderu, pokud prezident USA vyhodnotí použití nukleárních zbraní jako nezbytné. Podmínky a okolnosti případného užití nukleárních zbraní ze strany USA nejsou dále konkretizovány, dokument se omezuje pouze na obecné formulace o obraně „*životních zájmů USA a jejich spojenců*“

¹⁵ TERRY Sue Mi. The New North Korea Threat. In: *Foreign Affairs* (online), 19. 1. 2023 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://1url.cz/yrlP1>. Otázka vývoje a výroby vlastních nukleárních zbraní se přitom v Japonsku i Jižní Koreji opakovaně objevuje právě při podezření z oslabení amerických bezpečnostních garancí, nebo v souvislosti s rozvojem nukleárních zbraní a agresivní rétorikou KLDK. V únoru 2022 vyhlásil později zavražděný japonský expremiér Šinzo Abe na debatě o umístění amerických nukleárních zbraní do Japonska, viz JOHNSON, Jesse. Japan should consider hosting U.S. nuclear weapons, Abe says. In *The Japan Times* (online), 27. 2. 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://1url.cz/hrSow>. Na přelomu let 2022/2023 pak jihokorejský prezident Jun Sok-jol mluvil o možném návratu amerických nukleárních zbraní do Jižní Koreje (odkud byly staženy v roce 1991), společných nukleárních cvičeních, a dokonce o hypotetickém vývoji vlastních nukleárních zbraní, viz GALLO, William. US Not Discussing Nuclear Exercises With South Korea, Biden Says. In *Voice of America* (online), 2. 1. 2023 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://1url.cz/vrSoH>.

¹⁶ NORMAN, Laurence. U. N. Agency Confirms Iran Produced Enriched Uranium Close to Weapons Grade. In: *The Wall Street Journal* (online), 28. 2. 2023 (cit. 31. 3. 2023). Dostupné z: <https://www.wsj.com/articles/u-n-agency-confirms-iran-produced-enriched-uranium-close-to-weapons-grade-7ccd4069>.

a „partnerů“ a „extrémní scénáře“, za kterých by bylo použití nukleárních zbraní možné.¹⁷ Díkce dokumentu se tak odklání od „Trumpova“ NPR 2018, který podobu oněch „extrémních scénářů“ formuloval o něco konkrétněji a vrací se k méně asertivnímu „Obamovu“ NPR z roku 2010. Na druhé straně tím přispívá k udržení tzv. kalkulované (nebo strategické) nejednoznačnosti (*calculated/strategic ambiguity*)¹⁸ při zachování vysoké hranice pomyslného prahu pro použití nukleárních zbraní (*bar for nuclear employment*, alternativně také *nuclear employment threshold*). Stávající doktrína se tak explicitně zavazuje „pouze“ k tomu, že jakékoliv použití amerických nukleárních zbraní bude realizováno v souladu s mezinárodním právem stran ozbrojeného konfliktu (*ius in bello*), že primárními cíli nukleárních útoků nebudou civilní populace ani výhradně civilní objekty nepřítelů a konečně, že USA budou i po použití nukleární zbraně usilovat o minimalizaci škod a co nejrychlejší ukončení konfliktu – ovšem za předpokladu výhodnosti pro ně a jejich spojení.

Paradoxně, nejzajímavější debaty o účelu a scénářích použití amerických nukleárních zbraní nevzbuzují ani tak změny implementované v roce 2022, jako spíš ty plány, které implementovány nebyly, byť ještě na přelomu let 2021/2022 vypadaly šance na jejich realizaci reálně. Konkrétně jde např. o snižování celkového významu nukleárních zbraní pro zajištění národní bezpečnosti USA, o kterou Joe Biden dlouhodobě usiluje. Ještě jako viceprezident Baracka Obamy¹⁹ a prezidentský kandidát Demokratické strany²⁰ prosazoval implementovat do aktualizovaného NPR dvojici poměrně kontroverzních a v americkém kontextu revolučních principů. Zatímco tzv. *sole purpose* princip by deklaratorně přisoudil americkým nukleárním zbraním výhradně odstrašovací význam, závazek *no first use* by formálně znemožnil Washingtonu použít své zbraně k prvnímu útoku, byť i v případě evidentní a bezprostřední hrozby vůči USA, nebo jejích spojencům. Už po zvolení prezidentem potvrdil Joe Biden své ambice v Průběžném usměrnění o strategii národní bezpečnosti (*Interim National Security Strategy Guidance*, INSSG)²¹ z března

17 Ujišťuje alespoň o tom, že žádná část amerických nukleárních sil nefunguje na principu automatického odvetného útoku ihned po obdržení varování o útoku (tzv. *launch on warning*, případně *launch under attack*). Naopak zdůrazňuje, že americké nukleární síly jsou strukturovány tak, aby přežily případný první úder nepřítelů a že rizika špatného odhadu situace, nebo fatálního omylu, jsou redukována prostřednictvím (utajovaných) procedurálních manuálů a krizových postupů.

18 Detailněji o konceptu a jeho implikacích pro americkou nukleární strategii viz COSTLOW, Matthew. Believe or Not: U. S. Nuclear Declaratory Policy and Calculated Ambiguity. In: *War on the Rocks* (online), 9. 8. 2021 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://1url.cz/MrUvx>.

19 THE WHITE HOUSE. Remarks by the Vice President Biden on Nuclear Security. *The White House* (online), 11. 1. 2017 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2017/01/12/remarks-vice-president-nuclear-security>.

20 BIDEN, Joseph R. Jr. Why America Must Lead Again. In: *Foreign Affairs* (online), březen/duben 2020 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2020-01-23/why-america-must-lead-again>.

21 THE WHITE HOUSE. Interim National Security Strategy Guidance. *The White House* (online), březen 2021 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2021/03/NSC-1v2.pdf>.

2021 a jelikož jeho plány podporovala část představitelů Demokratické strany²² i expertní komunity²³, ještě počátkem roku 2022 existovala seriózní šance, že oba principy najdou svoje místo v aktualizovaném NPR.²⁴ Následující události a taktéž průběžné konzultace s klíčovými spojenci však nakonec přinutily prezidentskou administrativu původní záměry alespoň dočasně revidovat.²⁵ Autoři dokumentu sice úplně nerezignovali na ambici snižovat význam nukleárních zbraní pro americkou národní bezpečnost a v případě vhodnějších mezinárodních podmínek přijat principy *sole purpose* a *no first use* do nukleární strategie, NPR 2022 však konstatuje, že jejich okamžitá implementace by v současných podmínkách představovala „nepřijatelnou úroveň rizika“ (*unacceptable level of risk*). V souladu s tradicí všech předchozích NPR tak zůstává nukleární odstrašení primárním a prominentním, ne však jediným, či výhradním účelem existence amerických nukleárních zbraní (*not the sole purpose*). Nukleární strategie USA si tak aj za Bidenovy administrativy uchovává otevřená „zadní vrata“ pro případnou potřebu použít nukleární zbraně jako první. Na druhé straně, a rovněž v linii předešlých verzí NPR, zachovává alespoň nějakou formu jednostranného a dobrovolného (samo)omezení a sice tzv. negativní bezpečnostní záruky (*negative security assurances*). Spojené státy americké se jimi formálně zavazují nepoužít, ani nehrozit použitím svých nukleárních zbraní státu, který v daný moment splňuje naráz všechny tři taxativně stanovené podmínky:

- nedisponuje vlastními nukleárními zbraněmi;
- je smluvní stranou Smlouvy o nešíření nukleárních zbraní (*Non-Proliferation Treaty*, NPT);
- řádně plní všechny povinnosti ustanovené v NPT;

Takto formulované podmínky implikují, že negativní bezpečnostní záruky se v rámci „několika málo nepředvídatelných událostí“ (*narrow range of contingencies*) týkají všech států světa, kromě devíti. Ty jsou, naopak, z různých důvodů a za předpokladu oněch „extrémních“ scénářů považovány za legitimní cíle hypotetického amerického nukleárního úderu. Konkrétně jde o:

- ²² ELIZABETH WARREN. Warren, Smith, Colleagues Introduce „No First Use“ Bill for Nuclear Weapons. *Elizabeth Warren, United States Senator for Massachusetts* (online), 15. 4. 2021 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://www.warren.senate.gov/newsroom/press-releases/warren-smith-colleagues-introduce-no-first-use-bill-for-nuclear-weapons>. Podle očekávání se iniciativa setkala s ostrou opozicí republikánů, viz RISCH, Jim. The US must reject a ‘sole purpose’ nuclear policy. In: *Defense News* (online), 25. 10. 2021 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://1url.cz/orSfa>.
- ²³ UNITED STATES SENATE. A New Nuclear Policy for the Biden Administration. Reducing the risk of accidental war and maintaining deterrence for less. *United States Senate Committee on Armed Services* (online), 16. 6. 2021 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://www.armed-services.senate.gov/imo/media/doc/Perry-Collina%20statement%20to%20SASC%206-16.pdf>.
- ²⁴ KIM, Duyeon. Biden Can Find Middle Ground in Heated Nuclear Debate. In: *Foreign Policy* (online), 15. 2. 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://1url.cz/mrSfV>.
- ²⁵ Stejně jak Barack Obama musel svého času pod tlakem Velké Británie, Německa, Japonska či Jižní Koreje taktéž rezignovat na své idealistické cíle a nezakotvit principy *sole purpose* a *no first use* do tehdejší americké nukleární strategie. Viz SONNE, Paul, Gordon LUBOLD a Carol E. LEE. ‘No First Use’ Nuclear Policy Proposal Assailed by U.S. Cabinet Officials, Allies. In: *The Wall Street Journal* (online), 12. 8. 2016 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://www.wsj.com/articles/no-first-use-nuclear-policy-proposal-assailed-by-u-s-cabinet-officials-allies-1471042014>.

- Čínu, Rusko, Velkou Británii a Francii, jakožto další legální (na základě NPT) vlastníky nukleárních zbraní²⁶;
- Indi, Pákistán, Izrael a KLDR jako země, které vlastní nukleární zbraně, ale nejsou smluvními stranami NPT;
- Írán, který sice je smluvní stranou NPT a prozatím nukleární zbraně nevlastní, existuje však důvodné podezření, že v rozporu s NPT o jejich získání usiluje

3 AKTUÁLNÍ PŘÍSTUP USA K NEŠÍŘENÍ, VZÁJEMNÉ MEZINÁRODNÍ KONTROLE A OMEZOVÁNÍ NUKLEÁRNÍCH ZBRANÍ

Bidenova administrativa si správně uvědomuje, že „odstrašení samotné nesníží nebezpečí spojené s nukleárními zbraněmi“, návrat USA do pozice vedoucí síly procesů nešíření, vzájemné mezinárodní kontroly a omezování nukleární zbraní tudíž prezentuje jako jednu ze svých klíčových priorit. Opětovně se hlásí ke všem závazkům plynoucím z NPT a Smlouvy o úplném zákazu zkoušek nukleárních zbraní (*Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty*, CTBT), podporuje také další jednání o definitivní podobě Smlouvy o zákazu výroby štěpného materiálu (*Fissile Material Cutoff Treaty*, FMCT).²⁷ Tato opatření mají zároveň redukovat rizika spojená s nukleárním terorismem, umožnit vyhnout se nákladným závodům ve zbrojení a v konečném důsledku směřovat ke světu bez jakýchkoliv nukleárních zbraní. Realita globálního bezpečnostního prostředí však také v této oblasti přinutila původní ambice vzít za své.²⁸

Bilaterální režim vzájemné kontroly a omezení nukleární výzbroje mezi USA a SSSR/Ruskem začal vznikat počátkem 70. let, přičemž od 90. let opsal trajektorii shodnou s obecným vývojem vztahů mezi Washingtonem a Moskvou – od slibných začátků a následného ochlazení v první dekádě 21. století, přes krátké období „resetu“ a opětovnou stagnaci po roce 2014, až k finální paralýze v letech 2022 a 2023.²⁹ Bidenova administrativa se sice okamžitě po nástupu do úřadu domluvila s Moskvou na prodloužení platnosti Nové Smlouvy o redukci strategických zbraní (*New Strategic Arms Reduction Treaty*, New

²⁶ Byť použití jakýchkoliv zbraní vůči Velké Británii a Francii je vzhledem k jejich statusu klíčových spojenců USA a členů NATO momentálně vyloučené a vysloveně hypotetické.

²⁷ Detailněji k FMCT viz KIMBALL, Daryl a Kingston REIF. *Fissile Material Cut-off Treaty (FMCT) at a Glance*. In: *Arms Control Association* (online), červen 2018 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/fmct>. Na druhé straně se NPR 2022 staví negativně ke Smlouvě o zákazu nukleárních zbraní (*Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons*, TPNW) z roku 2017 s argumentem, že USA nepovažují smlouvu za „efektivní nástroj řešení bezpečnostních sporů, kvůli kterým státy udržují své nukleární zbraně.“

²⁸ KRISTENSEN, Hans a Matt KORDA. *The 2022 Nuclear Posture Review: Arms Control Subdued By Military Rivalry*. In: *Federation of American Scientists* (online), 27. 10. 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://fas.org/blogs/security/2022/10/2022-nuclear-posture-review/>.

²⁹ To samé lze konstatovat také o současném stavu globálního úsilí o nešíření nukleárních zbraní a jejich nosičů, který byl v posledních letech poznačen rozpadem několika regulačních smluv a verifikačních mechanismů. Podrobněji viz DALTON, Toby a Ariel LEVITE. *The Nonproliferation Regime Is Breaking*. In: *Foreign Affairs* (online), 13. 1. 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://1url.cz/arUn3>.

START) o dalších 5 let do února 2026³⁰ a signalizovala připravenost vyjednávat s Ruskem o obsahu nové smlouvy,³¹ ruská invaze na Ukrajinu však dostala celý režim do stavu faktické klinické smrti. Přímé jednání o nové smlouvě byly přerušeny, pozastavena byla také činnost Dvoustranné konzultační komise (*Bilateral Consultative Commission*, BCC) odpovídající za realizaci vzájemných inspekcí přímo na území smluvní protistrany.³² Ruští diplomaté v lednu 2023 varovali, že americké snahy zasadit Rusku na Ukrajině „strategickou porážku“ mohou mít za následek definitivní ukončení jednání o nové smlouvě, načež Washington obvinil Moskvu, že blokáci činnosti BCC úmyslně porušuje ustanovení New START.³³ Vladimír Putin nakonec reagoval na nastalou situaci „pozastavením“ plnění smluvních závazků ze strany Ruska.³⁴ Moskva sice formálně od smlouvy neodstoupila, fakticky však přivedla stav bez jediné platné mezinárodní smlouvy o vzájemné kontrole a omezení nukleární výzbroje – situaci, kterou svět neznal od roku 1974.

Faktorem ohrožujícím přežití celého mezinárodního režimu je ale rovněž pozice Číny, která rychle dorůstá do pozice třetí hlavní nukleární mocnosti (*major nuclear power*). Její nukleární arzenál, na rozdíl od amerického a ruského, nikdy nebyl a pořád není předmětem žádného mezinárodně platného smluvního omezení, přičemž Peking všechny iniciativy na změnu situace vehementně odmítá s argumentem, že jeho nukleární výzbroj je (pořád ještě) neporovnatelně menší než americká či ruská.³⁵ Číně navíc fakticky „kryje záda“ Rusko, které před únorem 2022 sice proti zapojení Číny do mezinárodního režimu omezení a kontroly nukleární výzbroje nenamítlo, trvalo však na tom, aby se do něj

³⁰ Smlouva podepsána v dubnu 2010 na Pražském hradě je produktem období „strategického resetu“ ve vztazích mezi USA a Ruskem v letech 2009-2011. V čase finalizace textu (duben 2023) se pořád jednalo o poslední a jedinou platnou mezinárodní smlouvu o omezení a vzájemné kontrole nukleární výzbroje mezi USA a Ruskem. Okolnosti a důvody problematických jednání kolem prodloužení její platnosti v letech 2020 a 2021 detailně mapuje POTOČNÁK, Adam. Súčasná nukleárne stratégie a výzbroj Spojených štátov amerických a Ruskej federácie. In *Vojenské rozhledy*, r. 30, č. 4, s. 23-44, 2021. Dostupné z: <https://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/bezpecnostni-prostredi/sucasne-nuklearne-strategie>

³¹ Na summitu v Ženevě (červen 2021) se Joe Biden s Vladimírem Putinem domluvili na obnovení přímých jednání o budoucí smlouvě, pracovní skupiny diplomatů se však následně sešly pouze třikrát, přičemž poslední setkání v lednu 2022 už hodně poznačovala absence vzájemné důvěry kvůli nadcházející agresi Ruska proti Ukrajině. Viz WOOLF, Amy F. Nuclear Arms Control After the Biden-Putin Summit. In: *Congressional Research Service* (online), 28. 2. 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IN/IN11694>.

³² Práce BCC byla po vzájemné dohodě suspendována kvůli pandemii covid-19 ještě v březnu 2020. V listopadu 2022 a lednu 2023 pak Rusko dvakrát unilaterálně odložilo rozhovory o jejím restartu, v obou případech s odkazem na vzájemně narušenou důvěru a sankce uvalené proti Rusku ze strany USA. KELLY, Laura. Russia postpones key nuclear talks for second time, says US diplomat. In: *The Hill* (online), 24. 1. 2023 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://1url.cz/PrgJx>.

³³ MITCHELL, Ellen. US accuses Russia of violating major nuke treaty. In: *The Hill* (online), 31. 1. 2023 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: https://thehill.com/policy/defense/3838195-us-accuses-russia-of-violating-major-uke-treaty/?mc_cid=2cee577060.

³⁴ WILLIAMS, Heather. Russia Suspends New START and Increases Nuclear Risks. In: *Center for Strategic and International Studies* (online), 23. 2. 2023 (cit. 31. 3. 2023). Dostupné z: <https://www.csis.org/analysis/russia-suspends-new-start-and-increases-nuclear-risks>.

³⁵ POTOČNÁK, Adam. Súčasná nukleárne stratégie a výzbroj Spojených štátov amerických a Ruskej federácie. In *Vojenské rozhledy*, r. 30, č. 4, s. 23-44, 2021. Dostupné z: <https://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/bezpecnostni-prostredi/sucasne-nuklearne-strategie>.

zapojily rovněž dva američtí spojenci – Velká Británie a Francie. Jenomže Londýn s Paříží v zásadě sdílejí čínskou pozici a nehdlaží své beztak málo početné nukleární síly nechat omezovat mezinárodní smlouvou, čímž vytvářejí další těžko překonatelnou překážku pro pozitivní vyhlídky na budoucnost celého mezinárodního režimu.³⁶

Relevantní pozornost věnuje NPR 2022 také omezování severokorejského nukleárního programu, byť na rozdíl od ruského a čínského k němu přistupuje spíše z pohledu nešíření, než vzájemné kontroly a omezení. Úplná denuklearizace Korejského poloostrova a principiální neochota uznat KLDR za legálního vlastníka nukleárních zbraní totiž zůstávají dlouhodobě deklarovanými strategickými zájmy USA. Washington sice v roce 1991 jednostranně stáhl své nukleární zbraně z Jižní Koreje, od té doby však snahy přimět KLDR k ukončení vývoje nukleárních zbraní a balistických raket nevedly nikam – posledním fiaskem skončily přímé rozhovory mezi Donaldem Trumpem a Kim Čong-unem v únoru 2019. Od té doby KLDR obnovila svou dřívější výhrůžnou rétoriku, v roce 2022 uskutečnila rekordní počet (téměř 100) testů všech typů balistických střel a přistoupila také k deklaratorním změnám ve své nukleární doktríně.³⁷ Spojené státy reagovaly zpřísněním už beztak extensivních sankcí vůči Kimovu režimu a „*přístupem zacílené diplomacie*“ (*calibrated diplomacy approach*) ve spolupráci s Organizací spojených národů (OSN) hdlaží Pchjongjang přinutit k obnově dialogu o úplné denuklearizaci. Multilaterální diplomacie v úzké spolupráci s Mezinárodní agenturou pro atomovou energii (*International Atomic Energy Agency*, IAEA) má sehrát neméně klíčovou roli také při odrazování Íránu od snah získat nukleární zbraně.

Konstatování, že vývoj globálního bezpečnostního prostředí v posledních letech posunul logiku nukleárního odstrašování do nové a nebezpečnější, po-studenoválečné éry, bez výhrad platí také pro aktuální stav v oblasti nešíření, vzájemné mezinárodní kontroly a omezování nukleárních zbraní. Z pohledu této agendy možno celou první polovinu Bidenova mandátu hodnotit jako vysloveně neúspěšné období, byť samotná administrativa nese na prozatímním výsledku spíše marginální podíl.³⁸ V důsledku války na Ukrajině a obecně napjatých vztahů mezi Washingtonem a Moskvou/Pekingem se méně vzájemné komunikace, minimum důvěry a téměř nulová ochota omezovat svůj nukleární arzenál stává ve vzájemných vztazích globálních mocností spíše normou, než úchylkou.³⁹ Spojené státy musí na tyto trendy adekvátně reagovat, a jelikož navzdory ambicím současného prezidenta a snahám o konstruktivní dialog zatím nenarazili v Moskvě ani v Pekingu (už vůbec ne v Pchjongjangu) na „*ochotného partnera konajícího v dobré víře*“

36 IFFT, Edward a James GOODBY. Beyond New START. In: *Hoover Institution Press* (online), 7. 1. 2023 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://www.hoover.org/research/beyond-new-start>.

37 DAVENPORT, Kelsey. North Korea Passes Nuclear Law. In: *Arms Control Association* (online), říjen 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/act/2022-10/news/north-korea-passes-nuclear-law>.

38 WALLA, Katharine. Inside the US Nuclear Posture Review's approach to a new era of three-power nuclear competition. In: *Atlantic Council* (online), 3. 11. 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/inside-the-us-nuclear-posture-reviews-approach-to-a-new-era-of-three-power-nuclear-competition/>.

39 IFFT, Edward a James GOODBY. Beyond New START. In: *Hoover Institution Press* (online), 7. 1. 2023 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://www.hoover.org/research/beyond-new-start>.

(*willing partner operating in good faith*), lze očekávat nadále kladení většího důrazu na odstrašování.⁴⁰ S měnící se logikou strategické stability vstupuje do rovnice efektivního a věrohodného odstrašení také faktor kvality a kvantity americké nukleární výzbroje, kterému bude věnována závěrečná část tohoto textu.

4 VERTIKÁLNÍ PROLIFERACE NUKLEÁRNÍCH ZBRANÍ A JEJICH NOSIČŮ

Navzdory zmíněným peripetiím USA od smlouvy New START neodstoupily, v důsledku čeho počty amerických nukleárních hlavic, nosičů a vůbec struktura nukleárních sil USA i nadále podléhají jejím omezením. Spojené státy disponují kompletní strategickou triádou,⁴¹ jejímž nejstarším komponentem je strategické letectvo Vzdušných sil Spojených států (*United States Air Force*, USAF). Jeho flotilu v současnosti tvoří 46 strategických bombardérů typu *B-52H Stratofortress* a 20 kusů *B-2A Spirit* uzpůsobených na nesení nukleárních zbraní (tzv. *nuclear-capable*), konkrétně ze vzduchu odpalovaných střel s plochou dráhou letu (*Air-Launched Cruise Missile*, ALCM) typu *AGM-86* vybavených nukleární hlavicí typu *W80-1*, nebo gravitačních bomb *B61-12*.⁴² Pod vzdušní síly spadá také pozemní komponent strategické triády pozůstávající ze 400 mezikontinentálních balistických raket typu *LGM-30G Minuteman III* rozmístěných v celkem 450 pozemních sílech na třech základnách vzdušných sil.⁴³ Všechny ICBM typu *LGM-30G Minuteman III* nejsou kvůli omezením smlouvy New START pouze jednu samostatně naváděnou nukleární

⁴⁰ Někteří američtí odborníci dokonce kvůli faktickému konci smlouvy New START a měnící se konfiguraci strategické stability volají po vypracování zbrusu nového NPR už po půl roce od zveřejnění NPR 2022, viz PETERS, Robert. It's Time for a New Nuclear Posture Review. In: *Real Clear Defense* (online), 12. 4. 2023 (cit. 20. 4. 2023). Dostupné z: <https://1url.cz/hr880>.

⁴¹ Idea strategické triády pochází z přelomu 60. a 70. let, přičemž jejím základním účelem je poskytnout garanci přežití dostatečného počtu nukleárních hlavic a nosičů pro případný odvetný útok, resp. poskytnout širší paletu opcí pro prvotní útok prostřednictvím diverzifikace hlavic a nosičů. Detailněji o současné americké strategické triádě viz U. S. DEPARTMENT OF DEFENCE. America's Nuclear Triad. *U. S. Department of Defense*, (online), nedat. (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://www.defense.gov/Multimedia/Experience/Americas-Nuclear-Triad/>. Blíže k jejímu historickému vývoji a strategickému významu viz KLOTZ, Frank G. a Alexandra T. EVANS. Modernizing the U. S. Nuclear Triad. The Rationale for a New Intercontinental Ballistic Missile. In: *RAND Corporation* (online), 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://www.rand.org/pubs/perspectives/PEA1434-1.html>

⁴² Těch vlastní Spojené státy kolem 200, z nichž asi 100 je permanentně „předsunutých“ v Evropě jako součást programu NATO Nuclear Sharing, nespecifikované množství jich na základě separátní bilaterální dohody hostí rovněž Velká Británie. Viz KRISTENSEN, Hans. Lakenheath Air Base Added To Nuclear Weapons Storage Site Upgrades. In: *Federation of American Scientists* (online), 11. 4. 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://fas.org/blogs/security/2022/04/lakenheath-air-base-added-to-nuclear-weapons-storage-site-upgrades/>.

⁴³ Jde o základnu Malmstrom ve státu Severní Dakotě, základnu Minot v Montaně a základnu F. E. Warren rozkládající se ve státech Wyoming, Colorado a Nebraska.

hlavici typu W78, i když jsou uzpůsobeny na nesení až 3 takových hlavíc.⁴⁴ Námořnictvo pak zajišťuje poslední komponent strategické triády, přesněji 14 balistických raketových (strategických) ponorek třídy *Ohio*, permanentně patrolujících ve světových mořích a oceánech. Každá z nich je vyzbrojena 20 z ponorky odpalovanými balistickými raketa-mi (*Submarine-Launched Ballistic Missile*, SLBM) typu *Trident II D-5*, které nesou jednu nebo více nukleárních hlavíc W76-1 nebo W88. Celkový počet na nosičích nasazených, nebo k použití připravených (*deployed*) amerických nukleárních hlavíc činí cca 1390 kusů, všechny pocházejí ještě z dob studené války, ty úplné nejstarší ještě ze 60. let.⁴⁵

Díky NPR 2022 vyzdvihuje nenahraditelnou roli, opodstatněnost a praktický přínos všech komponentů strategické triády pro odstrašování a případný útok. Podle očekávání vyjadřuje plnou podporu velké většině modernizačních projektů, které americký nukleární arzenál podstupuje a kterých pokračování je vzhledem k častokrát až alarmující zastaralosti některých jeho součástí kriticky potřebné.⁴⁶ Strategické letectvo má díky tomu garantovanou perspektivu doslova generační modernizace v podobě bombardérů typu *B-21 Raider*, jehož podoba a specifikace byly odhaleny v prosinci 2022. Prvních 6 kusů by mělo sjet z výrobních linek ke konci roku 2023, přičemž USAF plánuje do konce dekády obdržet minimálně 100 těchto strojů. Díky tomu by mělo dojít ke kompletnímu nahrazení bombardérů *B-2A* a taktéž k početnímu rozšíření flotily strategických bombardérů.⁴⁷ Co se týče výzbroje, současné ALCM typu *AGM-86* budou postupně nahrazovány novým typem (prozatím označovaným jako *LRSO*, *Long Range Standoff Weapon*, zhruba přeložitelný jako zbraňový systém dlouhého dosahu), který také ponese modernizovanou hlavici, aktuálně vyvíjený typ *W80-4*. Pumpy *B61-12* díky prodloužení životnosti nahrazují všechny starší, průběžně vyřazované typy bomb z rodiny *B61* a nadále zůstanou také patřící aliančního odstrašování v Evropě. Zcela opačný osud postihne jejich „větší sestry“, velkotónážní gravitační pumpy *B83-1*, které byly ještě v 70. letech navrženy pro strategické použití, NPR 2022 však s nimi kvůli omezené použitelnosti a šetření prostředků už dál nepočítá. V dohledné budoucnosti tak budou z výzbroje staženy a demontovány.

⁴⁴ MISSILE THREAT. Minuteman III. In: *Missile Threat*. CSIS Missile Defense Project (online), 2. 8. 2021 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://missilethreat.csis.org/missile/minuteman-iii/>.

⁴⁵ GELLER, Patty-Jane. U.S. Nuclear Weapons. In: *Heritage Foundation* (online), 18. 10. 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: https://www.heritage.org/military-strength/assessment-us-military-power/us-nuclear-weapons#power-nuclear_edn15.

⁴⁶ KLOTZ, Frank G. a Alexandra T. EVANS. Modernizing the U. S. Nuclear Triad. The Rationale for a New Intercontinental Ballistic Missile. In: *RAND Corporation* (online), 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://www.rand.org/pubs/perspectives/PEA1434-1.html>.

⁴⁷ LOSEY, Stephen. Northrop eyes low-rate production contract for B-21 this year. In: *Defense News* (online), 26. 1. 2023 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: https://www.defensenews.com/air/2023/01/26/northrop-eyes-low-rate-production-contract-for-b-21-this-year/?utm_source=sailthru&utm_medium=email&utm_campaign=dfn-dnr. Zajímavostí je, že služebně podstatně starší z dvojice strategických bombardérů, stroje *B-52H Stratofortress*, by měly zůstat díky nejnovější modernizaci radarů a motorů v aktivní službě ještě dalších minimálně 30 let. Pokud se tak skutečně stane, po roce 2052 oslaví tyto stroje okrouhlých 100 let v aktivní službě. Viz INSINNA, Valerie. With new radar and engines in sight, the B-52 gets ready for 'largest modification in its history'. In: *Breaking Defense* (online), 26. 8. 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://breakingdefense.com/2022/08/with-new-radar-and-engines-in-sight-the-b-52-gets-ready-for-largest-modification-in-its-history/>.

Stejný osud potká také v současnosti už hodně zastaralé mezikontinentální balistické rakety typu *LGM-30G Minuteman III*, které z důvodu nedostatku, nebo nekvality náhradních dílů místy přežívají jen díky vzájemné kanibalizaci.⁴⁸ Silným odkazem NPR 2022 je však rozhodná podpora pro jejich nahrazení novým typem ICBM, jelikož část expertů a představitelů Demokratické strany ještě v nedávné minulosti lobovala za úplné zrušení pozemního elementu strategické triády.⁴⁹ Bílý dům se však zavazuje alokovat všechny potřebné prostředky na vývoj, testování a zavedení do výzbroje zbrusu nového typu ICBM s názvem *LGM-35A Sentinel*, dříve známé pod vývojovým označením GBSD (*Ground-Based Strategic Deterrent*, neboli pozemní systém strategického odstrašení). První testovací let byl naplánovaný na rok 2023, v letech 2029–2036 by pak mělo výměnou „kus za kus“ dojít k náhradě všech raket *LGM-30G Minuteman III*. Nový typ ICBM ponese modernizovanou verzi hlavičky *W88* (typ *W88-1*) a stejně jako její předchůdce by měl zůstat v aktivní službě dalších alespoň 45–50 let.⁵⁰

Rozhodně nejvýznamnějším modernizačním odklon od předešlé verze doktríny dokončil NPR 2022 u námořního komponentu strategické triády. Bidenova administrativa totiž úplně ruší vývoj nukleární hlavičky vybavené střelou s plochou dráhou letu odpalované z ponorky (*Submarine-Launched Cruise Missile – Nuclear*, SLCM-N), který ani po čtyřech letech nenabyl potenciálu brzkého otestování a zavedení do výzbroje. Projekt zadala a prostřednictvím NPR 2018 představila ještě Trumpova administrativa s cílem posílit hodnověrnost amerického odstrašování a zajistit dodatečnou formu představené přítomnosti amerických nukleárních zbraní v indo-pacifickém regionu, kde na rozdíl od Evropy dlouhodobě absentují. Tyto cíle teď hodlá NPR 2022 dosáhnout pomocí jiného opatření z „Trumpova“ NPR 2018 a sice zachováním tzv. *low yield option*, spočívající v instalaci zmenšené verze hlavičky *W76* (typ *W76-2*) na standardní SLBM typu *Trident II D-5*, kterými jsou vyzbrojeny strategické ponorky třídy *Ohio*.⁵¹ Aktuální doktrína zachovává kontinuitu také v podpoře jiných modernizačních projektů jako prodloužení životnosti SLBM typu *Trident II D-5* do roku 2042, vybavení těchto raket modernizovanými nukleárními

⁴⁸ COPP, Tara. U.S. nuclear weapons are aging quickly. With few spare parts, how long can they last? In: *McClatchy DC* (online), 29. 3. 2021 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://www.mcclatchydc.com/news/nation-world/national/national-security/article250187880.html>.

⁴⁹ KLOTZ, Frank G. a Alexandra T. EVANS. Modernizing the U. S. Nuclear Triad. The Rationale for a New Intercontinental Ballistic Missile. In: *RAND Corporation* (online), 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://www.rand.org/pubs/perspectives/PEA1434-1.html>.

⁵⁰ NEENAN, Alexandra G. a Mary Beth D. NIKITIN. Defense Primer: LGM-35A Sentinel Intercontinental Ballistic Missile. In: *Congressional Research Service* (online), 10. 1. 2023 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF11681>.

⁵¹ Existenci tohoto opatření vlastně Bidenova administrativa ospravedlňuje své rozhodnutí nepokračovat ve vývoji SLCM-N, na druhé straně podle NPR 2022 hodlá po dosažení plné operační připravenosti LRSO přehodnotit použitelnost a potřebnost hlaviček *W76-2*, což může potenciálně znamenat relativně brzké vyřazení z výzbroje také této hlavičky. Opatřením posilujícím americkou schopnost integrovaného odstrašení v Indo-Pacifiku je také důraz na vývoj nové generace přesně mířených a hypersonických zbraní. Na rozdíl od ruských a čínských projektů však USA zatím nepředpokládají využívat hypersonické zbraně jako nosiče nukleárních hlaviček. Z toho důvodu se vývoj a rozmísťování amerických hypersonických zbraní považuje za součást konvenční, nikoliv nukleární části integrovaného odstrašení. Viz SAYLER, Kelley M. Hypersonic Weapons: Background and Issues for Congress. In: *Congressional Research Service* (online), 31. 1. 2023 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://sgp.fas.org/crs/weapons/R45811.pdf>.

hlavicemi typu *W93* od roku 2032 a od roku 2031 postupné nahrazování všech 14 kusů strategických ponorek třídy *Ohio* novou třídou *Columbia*.⁵²

Kromě hlavic a nosičů se NPR 2022 zavazuje také k významnému posílení strategického systému protiraketové obrany. Nejpozději v letech 2027–2028 by měl být posílen o dalších 44 pozemních obranných systémů střední fáze (*Ground-Based Midcourse Defense*, GMD) a 20 protiraketových systémů nové generace (*New Generation Interceptor*, NGI) rozmístěných na základně pozemních sil *Fort Greely* na Aljašce, resp. základně Vesmírných sil *Vandenberg* v Kalifornii.⁵³ Neméně rozsáhlou modernizací a posílením kapacit musí projít také celý americký *nuclear enterprise* včetně veškeré fyzické, digitální, produkční, vývojové a výzkumné infrastruktury, spolu s nebojovými prvky nukleárních sil, zejména kriticky významnými systémy velení, řízení a komunikace (*Nuclear Command, Control, and Communications*, NC3).⁵⁴ K jejich modernizaci a aktualizaci se na začátku uplynulé dekády zavázala ještě Obamova administrativa, v letech 2013–2020 však USA investovaly do celkové modernizace všech součástí svých nukleárních sil „pouze“ 70 miliard amerických dolarů (*United States Dollar*, USD).⁵⁵ Pokud mají být všechny naplánované projekty dokončené podle harmonogramu, bude podle odhadů Kongresového úřadu pro rozpočet potřeba vydat do roku 2030 dalších až 550 miliard USD (!), v průměru tedy kolem 7 % ročního rozpočtu ministerstva obrany.⁵⁶ Ačkoliv jde o horibilní částku, vzhledem k povaze a implikacím současných globálních bezpečnostních hrozeb lze očekávat, že Bidenova i následující prezidentské administrativy budou pokládat tuto agendu za svoji prioritu. Podporu můžou očekávat také od Kongresu USA, kde dlouhodobě panuje zcela výjimečná shoda obou hlavních politických stran na nevyhnutelnosti modernizace amerického nukleárního arzenálu. Díky ní se také v prosinci 2022 podařilo velkou většinou zastupitelů a senátorů prosadit navýšení rozpočtu na obranu ve fiskálním roce 2023 o dalších 45 miliard USD, na celkovou úroveň 859 miliard USD. V nominální hodnotě tak

⁵² Ponorky nové třídy však místo současných 16 ponesou už jenom 12 kusů SLBM. Viz GELLER, Patty-Jane. U.S. Nuclear Weapons. In: *Heritage Foundation* (online), 18. 10. 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: https://www.heritage.org/military-strength/assessment-us-military-power/us-nuclear-weapons#power-nuclear_edn15.

⁵³ MISSILE THREAT. Ground-based Midcourse Defense (GMD) System. *Missile Threat*. CSIS Missile Defense Project (online), 26. 7. 2021 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://missilethreat.csis.org/system/gmd/>.

⁵⁴ Některé součásti *nuclear enterprise* a NC3 pochází ještě ze 40. a 50. let (!) a kvůli opakovaným odsunům a rozpočtovým škrtům čekají na kýženou generační modernizaci už celé dekády (!). Viz WRIGHT, Austin a Andrea HOWARD. The United States' Nuclear Security Infrastructure Is Dangerously Old. In: *Foreign Policy*, 21. 1. 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://1url.cz/7rU9W>.

⁵⁵ WEISGERBER, Marcus. Biden's Nuclear Spending Plans Just Got More Complicated. In: *Defense News* (online), 15. 3. 2022 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://www.defenseone.com/business/2022/03/bidens-nuclear-spending-plans-just-got-more-complicated/363195/>.

⁵⁶ CONGRESSIONAL BUDGET OFFICE. Projected Costs of U.S. Nuclear Forces, 2021 to 2030. *Congressional Budget Office* (online), květen 2021 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://www.cbo.gov/publication/57240>. Odhady jsou platné k polovině roku 2021, současná míra inflace dozajista způsobí, že finální částka bude vyšší jak nominálně, tak v poměru k rozpočtu ministerstva obrany.

obraný rozpočet meziročně narostl o 10 %, což i po očištění od vysoké inflace v letech 2021 a 2022 znamená celkový čistý nárůst o pořád solidních 4,3 %.⁵⁷

ZÁVĚR

Nahlížeje na NPR 2022 prizmatem vlastních předpokladů o vývoji americké nukleární strategie učiněných na podzim 2021 se autor odvažuje konstatovat, že i navzdory nepředvídatelným posunům v globálním bezpečnostním prostředí se v jádru svých odhadů nemýlil. Úřadující prezident se v deklaratorní rovině sice posunul od NPR 2018 spíše cestou „Obamova“ NPR 2010, pod tlakem událostí roku 2022 však k žádným experimentům s principy *sole purpose* a *no first use* nedošlo. Očekávaným odklonem od NPR 2018 bylo rovněž vyřazení gravitačních pum B83-1 z výzbroje a taktéž zrušení „Trumpova“ projektu nové SLCM-N. Spíše pozitivně pak překvapilo zachování tzv. *low yield option* a rozhodná podpora projektu vývoje nové ICBM. Na urgentní potřebě komplexní modernizace bojových i nebojových prvků nukleárních sil dlouhodobě panuje široká shoda většiny demokratů, republikánů i nezávislých odborníků, není proto divu, že drtivá většina těchto projektů dostala v NPR 2022 zelenou. Žádné revoluční změny Joe Biden neuplatňuje ani v oblasti nešíření, vzájemné mezinárodní kontroly a omezení nukleárních zbraní. Jako celoživotní multilateralista se opakovaně pokusil restartovat strategický dialog s Ruskem, nastartovat zbrusu nový s Čínou a přimět Írán k návratu do JCPOA. Důvody neúspěchu všech těchto iniciativ vězí v kombinaci faktorů mimo kontrolu Bílého domu, ale také těch, jenž představují integrální součásti Bidenovy globální strategie, jako zintenzivnění obchodní a technologické války s Čínou, či neochota ustoupit z alespoň některých sankcí proti Íránu před jeho návratem k JCPOA.

Všechna tato konstatování potvrzují empiricky a historicky ověřené poznání, že navzdory autorství různých prezidentských administrativ úřadujících v odlišných obdobích, vykazují všechny verze Nuclear Posture Review v nejpodstatnějších aspektech až pozoruhodnou míru kontinuity a konsenzu. Tak, jako prezident Clinton odolal pokušením radikálně omezit americké nukleární síly po nedávno skončené Studené válce, tak prezident Bush odmítl nadmíru přizpůsobovat nukleární strategii probíhajícímu boji s globálním terorismem. Barack Obama se později zdržel vydávání svých idealistických ambicí o globálním odzbrojení za reálné potřeby americké národní bezpečnosti a nastartoval nákladné modernizační projekty. Ty za vlády Donalda Trumpa ještě více akcelerovaly a byť se stávající šéf Bílého domu chtěl – z pochopitelných ideologických i osobnostních důvodů – od svého přímého předchůdce co nejvíc odlišit, realistické hodnocení globálního bezpečnostního prostředí opět jednou znemožnilo učinit radikální rez v dosavadní americké nukleární strategii.⁵⁷ Je pozitivním závěrečným konstatováním, že politická elita USA se ve fundamentálních otázkách nukleární strategie a národní bezpečnosti dlouhodobě řídí

⁵⁷ BUGOS, Shannon. Congress Boosts Defense Budget Beyond Biden's Request. In: *Arms Control Association* (online), leden 2023 (cit. 31. 1. 2023). Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/act/2023-01/news/congress-boosts-defense-budget-beyond-bidens-request>.

racionalitou. Přispívá tím k zachování alespoň omezené míry předvídatelnosti a stability v éře rostoucího geopolitického napětí a vzájemně se proplétajících globálních polykrizí.

SEZNAM ZKRATEK

ALCM	Air-Launched Cruise Missile (Ze vzduchu odpalovaná střela s plochou dráhou letu)
BCC	Bilateral Consultative Commission (Dvoustranná konzultační komise)
(C)PGS	(Conventional) Prompt Global Strike (Rychlý globální (konvenční) úder)
CTBT	Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty (Smlouva o úplném zákazu zkoušek nukleárních zbraní)
ČLR	Čínská lidová republika
FMCT	Fissile Material Cutoff Treaty (Smlouva o zákazu výroby štěpného materiálu)
GBSD	Ground-Based Strategic Deterrent (Pozemní systém strategického odstrašení)
GMD	Ground-Based Midcourse Defense (Pozemní obranný systém střední fáze)
ICBM	Intercontinental Ballistic Missile (Mezikontinentální balistická raketa)
INSSG	Interim National Security Strategy Guidance (Průběžné usměrnění o strategii národní bezpečnosti)
JCOA	Joint Comprehensive Plan of Action (Společný komplexní akční plán)
KLDR	Korejská lidově demokratická republika
LRSO	Long-Range Standoff Weapon (Zbraňový systém dlouhého dosahu)
MDR	Missile Defense Review (Přehled protiraketové obrany)
NATO	North Atlantic Treaty Organization (Organizace Severoatlantické smlouvy, Severoatlantická aliance)
NC3	Nuclear Command, Control and Communications (Systémy velení, řízení a komunikace v oblasti nukleárních zbraní)
NDS	National Defense Strategy (Strategie národní obrany)
NGI	New Generation Interceptor (Protiraketový systém nové generace)
NNSA	National Nuclear Security Administration (Národní úřad pro jadernou bezpečnost)
NPR	Nuclear Posture Review (Přehled nukleární strategie)
NPT	Non-Proliferation Treaty (Smlouva o nešíření nukleárních zbraní)
OSN	Organizace spojených národů
SLBM	Submarine-Launched Ballistic Missile (Z ponorky odpalovaná balistická raketa)
SLCM-N	Submarine-Launched Cruise Missile – Nuclear (Nukleární hlavičí vybavená střela s plochou dráhou letu odpalovaná z ponorky)
New START	New Strategic Arms Reduction Treaty (Nová Smlouva o redukci strategických zbraní)
TPNW	Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons (Smlouva o zákazu nukleárních zbraní)
USA	United States of America (Spojené státy americké)
USAF	United States Air Force (Vzdušné síly Spojených států amerických)
USD	United States Dollar (americký dolar)

Autor:

Mgr. Adam Potočňák, Ph.D., narozen 1993. V letech 2015, 2017 a 2022 absolvent bakalářského, magisterského i doktorského studia politologie se specializací bezpečnostní a strategická studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity. Od prosince 2019 akademický pracovník Centra bezpečnostních a vojensko-strategických studií Univerzity obrany zabývající se výzkumem konfliktů, geopolitickým soupeřením globálních mocností, resp. bezpečnostní a obrannou politikou USA a Ruské federace.

Jak citovat: POTOČNÁK, Adam. Aktualizace současné nukleární strategie Spojených států amerických: Od NPR 2018 k NPR 2022. *Vojenské rozhledy*. 2023, 32 (2), 003-022. ISSN 1210-3292 (print), 2336-2995 (on-line). Available at: www.vojenskerozhledy.cz.